

Dániel Zoltán[¶], Szakályné Gyürü Karina[•]

A köteles polgári védelmi szervezetek COVID-19 Pandémiás helyzetben történő alkalmazásának problémái és azok kiküszöbölési lehetőségei

DOI 10.17047/Hadtud.2024.34.E.86

A 2012-ben történt katasztrófavédelmi jogszabályi környezetváltás okán, az önkormányzatoknál létrehozták a közbiztonsági referensi státuszt. Ezen referens feladatköre a katasztrófavédelem új, egységes, integrált rendszerében a polgármesterre háruló polgári védelmi feladatok támogatása.

A 2020 márciusában kihirdetett különleges jogrend egy merőben új helyzet elé állította a helyi közigazgatás rendszerét. A védekezéshez az önkormányzatoknak nem állt rendelkezésre megfelelő létszámú humán erőforrás, így felmerült a köteles polgári védelmi szervezetek alkalmazásának lehetősége is. Ám ennek megvalósítás-vizsgálata során számos probléma merült fel, melyet ezen cikk szerzői megpróbálnak feltárni és azokra a legújabb védelmi jogszabályváltozásokat is figyelembe véve további javaslatokat tenni, hogy ez az évtizedek óta fennálló rendszer is igazodjon a XXI. század kihívásaihoz.

Kulcsszavak: polgári védelmi szervezet, önkormányzat, COVID-19, közbiztonsági referens, különleges jogrend

Problems of the use of Mandatory Civil Defense Organizations in a COVID-19 pandemic situation and the possibilities of their elimination

Due to the environmental change in the disaster prevention legislation that occurred in 2012, the public safety officer status was established at the municipalities. In the new, unified, integrated system of disaster management, the role of this referee is to support the civil protection tasks assigned to the mayor.

The special legal order announced in March 2020 presented the local public administration system with a completely new situation. The municipalities did not have adequate human resources available for defense, so the possibility of using the mandatory civil defense organizations arose. During the investigation of its implementation, a number of problems arose, which the authors of this article are trying to uncover and to make further proposals so that this system, which has existed for decades, can also be adapted to the challenges of the 21st century.

Keywords: civil protection organization, local government, COVID-19, public safety officer, special legal order

Bevezetés

A 2012-ben történt katasztrófavédelmi (polgári védelmi) jogszabályi környezetváltás következtében, az önkormányzatoknál létrehozásra került a közbiztonsági referens státusza.^{1,2}

[¶]A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola doktorandusza, a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat közbiztonsági referense, PhD. student of University of Public Services, public safety officer at Municipality of Kőbánya, daniel.zoltan@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0338-6178>

[•]A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola doktorandusza, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Kapuvári Katasztrófavédelmi Kirendeltség hatósági osztályának főelőadója, PhD. student of University of Public Services, chief administrator of the authority department of the Kapuvári Disaster Management Branch of the Győr-Moson-Sopron County Disaster Management Directorate, gyukarszi@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5336-433X>

A közbiztonsági referens feladatköre a katasztrófavédelem új, egységes, integrált rendszerében a polgármesterre háruló polgári védelmi feladatok esetén, a védekezés időszakában a döntések előkészítése, az intézkedések támogatása, a polgármester munkájának segítése a lakosságvédelem minél hatékonyabb megvalósítása érdekében.³ A helyi szintjén, azaz az önkormányzati szintjén a Nemzeti Védekezés Rendszerének a polgármester, mint az önkormányzat választott vezetője áll,⁴ tömörebben fogalmazva „a polgármester a helyi katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásának letéteményese”.⁵

Ezen feladatai a polgármesternek jelentkeznek a felkészülés időszakában is, amikor ő „gyakorolja katasztrófavédelmi ügyekben az elsőfokú polgári védelmi hatósági jogkört, amit jogszabály nem utal más szerv hatáskörébe”⁶ Ezen tevékenységével előkészítve a védekezési időszak egyes döntéseit. Ebben is a közbiztonsági referens segíti szakmai felkészültségével a polgármestert.

A katasztrófavédelem 2012. évi megújuló szabályozása, a korábbi jogszabályokban felsorolt polgári védelmi feladatok többségét átemelte, folytatta. Ezek közé tartozott a polgári védelmi szervezetek létesítésére vonatkozó szabályozás.⁷ Ennek megfelelően, a megújult szabályozásnak megfelelően, a településeken ügynevezett köteles polgári védelmi szervezeteket kellett létrehozni, amennyiben a kockázatbecslést követően a település katasztrófavédelmi besorolása ezt indokoltá tette.⁸ Ezen szervezetek létrehozásának fő célja a törvény megfogalmazása szerint az, hogy az a „személyi állománya útján az e törvényben [2011. évi CXXVIII. törvény] meghatározott, valamint fegyveres összeütközés idején végrehajtandó polgári védelmi feladatokat lát el.”⁹

A COVID-19 pandémiás helyzet a katasztrófát, mint fogalmat közel hozta a lakossághoz, a koronavírus igazi, valós katasztrófaként éltük meg.¹⁰ Ezen tapasztalás hatására a lakosság részéről jogos igényként jelent meg a gyors és hatékony védelem megszervezése, de ugyanakkor a lakosság bevonásának lehetőségei is a védekezésbe.

A köteles polgári védelmi szervezetek alkalmazására Kőbányán, a 2012-es megalakítása óta nem került sor, azonban 2020. márciusában, a COVID-19 pandémiás helyzet kezdetén a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság utasítására a köteles polgári védelmi szervezetek megalakítási tervét készenlétbe kellett helyezni, a várható alkalmazására fel kellett készülni. Végül az alkalmazásra akkor sem került sor, de az arra való felkészülés során számos akadállyal, problémával szembesültek a közbiztonsági referensek.

¹ 2011. évi CXXVIII. törvény, 15. § (2) j)

² Dániel 2023, 7.

³ Bonnyai és Rác 2012, 15.

⁴ Dániel 2023, 7.

⁵ Bonnyai és Rác 2012, 21.

⁶ 2011. évi CXXVIII. törvény, 15. § (2) c)

⁷ Muhoray 2017, 198.

⁸ 2011. évi CXXVIII. törvény, 63. §

⁹ 2011. évi CXXVIII. törvény, 3. § 21.

¹⁰ Muhoray 2021, 4.

A következőkben ezen problémákat kívánjuk bemutatni, hogy azokat a 2020 tavaszán hatályban lévő jogszabályi környezetben megvizsgálva, ezen vizsgálati eredményeket összevetve a védelmi és biztonsági jogszabályváltozás hozta modernizációval megállapítsuk, hogy mely problémák azok, amelyek napjainkban is még fennállnak, és azok megoldására igyekezzünk javaslatokkal élni, hogy a jogalkotói célnak megfelelően egy XXI. századi kihívásoknak megfelelő védelmi szabályozásunk és védelmi rendszerünk legyen.

Települési köteles polgári védelmi szervezet

A köteles polgári védelmi szervezetekbe beosztott személyekkel kapcsolatos feladatok, vagyis azok kiképzése, felkészítése, gyakorlatoztatása nélkülözhetetlen a biztonságos és szakszerű munkavégzésükhöz. A kiképzés célja, hogy a katasztrófák, veszélyhelyzetek megelőzése, elhárítása és helyreállítása során jelentkező feladatok teljesítésére való felkészülés megfelelő legyen a katasztrófa káros hatásainak csökkentése céljából.¹¹ A polgári védelmi hatósági jogkör gyakorlójaként a polgármester a beosztott személyeknek nem csak a beosztó határozatát készíti, a közbiztonsági referenssel készítetteti el és írja alá, hanem a gyakorlattal, felkészítéssel kapcsolatos kötelező dokumentumot is.¹²

A beosztásra kerülő személyeknek a beosztással nem csak kötelezettségeik keletkeznek, hanem jogai is.¹³ Ezek között szerepel többek között az is, hogy a megfelelő védőruházatot, a védekezéshez szükséges eszközöket mind a gyakorlathoz, mind az alkalmazáshoz biztosítani kell számukra.¹⁴ A polgármester kötelező dokumentummal tudja a beosztott állampolgárt a megjelenési kötelezettsége alapján berendelni a kiképzésekre és gyakorlatokra. Ezekben az esetekben mind a kiképzés, mind a gyakorlatoztatás időtartamát jogszabály rögzíti, a kiképzés időtartama nem haladhatja meg a 40 órát, míg a gyakorlat időtartama a 72 órát éves szinten.¹⁵

A kiképzés, felkészítés minden esetben elméleti és gyakorlati felkészítésből, gyakorlatoztatásból áll. A kiképzéshez és gyakorlatoztatáshoz az egyéni védőeszközöket és a technikai eszközöket központilag, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság köteles biztosítani a köteles polgári védelmi szervezetek részére. A technikai eszközöket természetesen csak használatra biztosítják, azok meglétét és állapotát a szintnek megfelelő hivatásos szerv képviselője ellenőrzi.¹⁶

A köteles polgári védelmi szervezetbe beosztott személyek jogosultak továbbá költségtérítésre is, azon költségeiket illetően, melyek a kiképzés, gyakorlatozás, alkalmazással összefüggésben keletkeztek. A költség minden esetben a kiképzés vagy a gyakorlat elrendelőjét terheli.¹⁷

¹¹ 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet, 25.

¹² 6/2018. (VI. 12.) BM OKF utasítás

¹³ 2011. évi CXXVIII. törvény, 26.

¹⁴ 2011. évi CXXVIII. törvény, 26.

¹⁵ 2011. évi CXXVIII. törvény, 26.

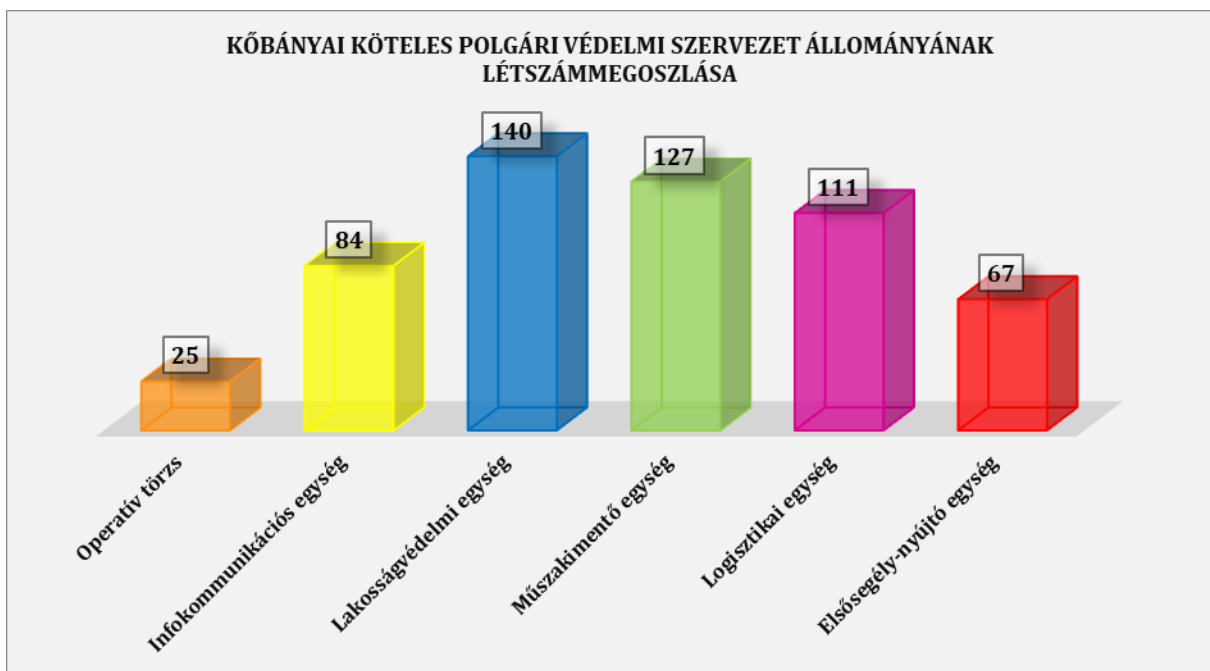
¹⁶ 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet, 19.

¹⁷ 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet, 22.

A 2020 márciusában elrendelt készenlétbe helyezést követő vizsgálat során a köteles polgári védelmi szervezetek alkalmazásának, valamint az alkalmazásával kapcsolatos problémák ismeretében Kőbányán úgy gondoltuk, és az azóta folytatott kutatás alapján több fővárosi kerület és vidéki település is hasonlóan vélekedett, hogy sokkal nagyobb segítség lesz a pandémia elleni védekezésben, ha van, akkor az önkéntes mentőszervezet, és a település lakosságából toborzott önkéntes állampolgár, mint a köteles polgári védelmi szervezetbe beosztott lakos. Ahogy Dr. Muhoray Árpád nyá. pv. vezérőrnagy úr a Hadmérnök XII. évfolyamának 2. számában megjelent írásának összegzésben fogalmaz, „a békeidejű katasztrófák kezelésében [a magyar polgári védelem] egyre nagyobb mértékben épít az állampolgárok önkéntességére.”¹⁸ És ezen állításokat igazolta, alátámasztotta annak a két évnek a tapasztalata is, mely a COVID-19 pandémia elleni védekezéssel telt az önkormányzatok számára. A következő fejezetekben, igyekszünk a fentebb említett problémákat megnevezni, megfogalmazni, és megoldási javaslattal élni a köteles polgári védelmi szervezetek hathatós és gyors alkalmazása érdekében.

Felmerült problémák

Az első probléma, amellyel szemben találták magukat a közbiztonsági referensek, hogy a meglévő települési köteles polgári védelmi szervezetek állománytáblájában nincs olyan egység, amely kimondottan alkalmazható lenne a COVID-19 pandémiás helyzet kezelésére.

1. diagram

A kőbányai települési polgári védelmi szervezet megalakulási tervében szereplő létszám megoszlása a szakalegységekben 2012-től

(forrás: Kőbányai Önkormányzat, készítette: Dániel Zoltán, 2020.)

Lévén, hogy a települési polgári védelmi szervezeteket a település kockázatbecslése alapján állították össze 2012-ben, és ilyen mértékű pandémiára az azt megelőző 90 évben nem

¹⁸ Muhoray 2017, 200.

volt precedens, így nem is látta szükségét a jogszabály ilyen feladat megoldására szolgáló alegység felállítására. A szükség hozta megoldásban az alegységek ugyan használhatóak lehetnek volna, de ilyen, mondhatni pandémiaspecifikus kiképzésben, gyakorlatozásban nem részesültek, és a kiképzés hiánya mellett jelentős hátráltató tényező lett volna a megfelelő eszközök hiánya is.

Ha már felmerült a nem megfelelő szakirányú kiképzés és gyakorlatoztatás kérdése, akkor itt kell megemlíteni a köteles polgári védelmi szervezetek kiképzésének és gyakorlatoztatásának, valamint alkalmazásának költségének kérdését is, valamint az azzal kapcsolatos problémákat.

A köteles polgári védelmi szervezetekkel kapcsolatos sarkalatos törvény ezeknek a költségeknek a fedezetét a katasztrófavédelmi hozzájárulás beszedésével kívánta biztosítani,¹⁹ ám ez a szakasza 2012. június 30-ától hatályát veszítette,²⁰ így az anyagi fedezete a köteles polgári védelmi szervezeteknek nincs megfelelően biztosítva. A fentebb említett jogok alapján járó anyagi juttatás, védőruházat, ellátmány, eszköz és felszerelés, amelyek a beosztott állampolgárokat a jogszabály szerint megilleti, egy kisebb település esetében is nagy költség, egy Kőbánya méretű kerületben, ahol 529 beosztott állampolgárról beszélünk, ott több millió forintos tételt jelent a költségvetésben. Ennek köszönhetően a köteles polgári védelmi szervezetek kiképzése, gyakorlatoztatása az ország településeinek túlnyomó területén nem, vagy csak részlegesen történt meg, és megfelelő anyagi támogatás, forrás hiányában nem is fog megtörténni úgy, ahogyan az szükséges lenne.

Ennek ellenére a közbiztonsági referensek 2020 tavaszán megvizsgálták, ha a készenléthez helyezést követően alkalmazásra is sor kerül, akkor milyen feladatokat és milyen határidővel kell elvégezniük. Ennek során derült fény az adatkezelési jogosultság okozta megalakítási terv naprakészen tartásának és a szervezet alkalmazásának problémája.

Arra jutottak, hogy a köteles polgári védelmi szervezet alkalmazása több napba, akár hétbe is telhet, ha azt az időt is figyelembe vesszük, ameddig a megalakítási tervben szereplők adatai pontosításra kerülnek az alkalmazáshoz szükséges dokumentum kiállításához és postázásához. Ugyanis, annak ellenére, hogy a beosztott állampolgárokat ugyan a beosztás jogerőre emelkedésétől adatszolgáltatási kötelezettség terheli, erről az állampolgárok megfélemeznek. Kőbányán sem volt ez másképp, a pandémia elleni védekezésig eltel nyolc év alatt alig egy tucat beosztott tájékoztatta az önkormányzatot bármilyen adatának változásáról. Ezen magatartás és a település felé meglévő védelmi kötelezettsége alapján jogosan merülhet fel a kérdés, hogy ezt az önkormányzat, a polgármester, a közbiztonsági referens hogyan hagyhatta, ha látta, hogy nem érkeznek ilyen bejelentések, akkor a helyhatóság miért nem kereste meg a beosztottakat levélben, vagy más egyéb hivatalos úton az adatszolgáltatás elmaradásának pótlása céljából.

¹⁹ 2011. évi CXXVIII. törvény, 18. § (5)

²⁰ 2012. évi LXXII. törvény, 1. §

Ennek oka egyszerű. A köteles polgári védelmi szervezetekbe beosztott személyek elsődleges adatkezelője a hivatásos katasztrófavédelmi szerv volt.²¹ Emiatt az önkormányzatoknál a beosztottak adataiból csak annyit lehetett kezelni, hogy mi a neve, milyen beosztásba került a megalakítási tervben és mi a beosztó határozatának a száma, minden egyéb személyes és szenzitív adatot meg kellett semmisítenie az önkormányzatoknak a beosztások jogerőre emelkedését követően a jogszabályi előírásoknak megfelelően.²²

Ezért, ha 2020-ban az alkalmazáshoz az önkormányzatnak szüksége lett volna a beosztottak személyes adataira, akkor azt a hivatásos katasztrófavédelmi szervtől kellett volna megkérnie írásban. Ezt követően, a kapott listát, adategyeztetésre, leginkább címegeztetésre, meg kellett volna küldenie a járási hivatal okmányirodájának, hogy az pontosítsa, javítsa az adatokat.²³ Ezt követően derült volna ki számukra, hogy a településükről, a kerületükből hányan költöztek el a beosztottak közül, akik helyére emiatt a felmentésüket követően új személyeket kellett volna beosztaniuk. Ezután lehetett volna a részükre elkészíteni a berendelő határozatokat, melyeket a polgármester aláírását követően lehetett volna postázni a részükre. Ezen levelek kézhezvételét követően derül volna ki, hogy milyen más egyéb mentesség lépett fel azóta a beosztottaknál, így azok cseréjéről is gondoskodni kellett volna.²⁴

Igaz ugyan, hogy erre az egész procedúrára, ezekre a módosításokra, felmentésekre, új beosztásokra azért lett volna szükség, mert az állampolgárok nem tettek eleget a bejelentési kötelezettségüknek, de attól még, hogy utólagosan ezért bírságot szab ki rájuk az önkormányzat,²⁵ még nem lesz előbb használható, ha úgy tetszik „bevethető” a települési köteles polgári védelmi szervezet.

Változások és megoldási javaslatok

A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény olyan személyes kötelezettségeket rendel el, amelyeket a fegyveres összeütközések mellett katasztrófa időszakában is teljesíteni kell. Ahhoz, hogy teljes képet láthassunk ezen időszakokról, fontos ismertetni a katasztrófa fogalmát. *„Katasztrófa: a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeiket, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.”*²⁶ A fogalom meghatározás alapján tehát a COVID-19 pandémiás helyzetben is teljesíteni kell polgári védelmi kötelezettség keretein belül az emberi élet

²¹ 2011. évi CXXVIII. törvény, 36.

²² 2011. évi CXXVIII. törvény, 72. § (3)

²³ 1992. évi LXVI. törvény, 7. §

²⁴ 2011. évi CXXVIII. törvény, 26.

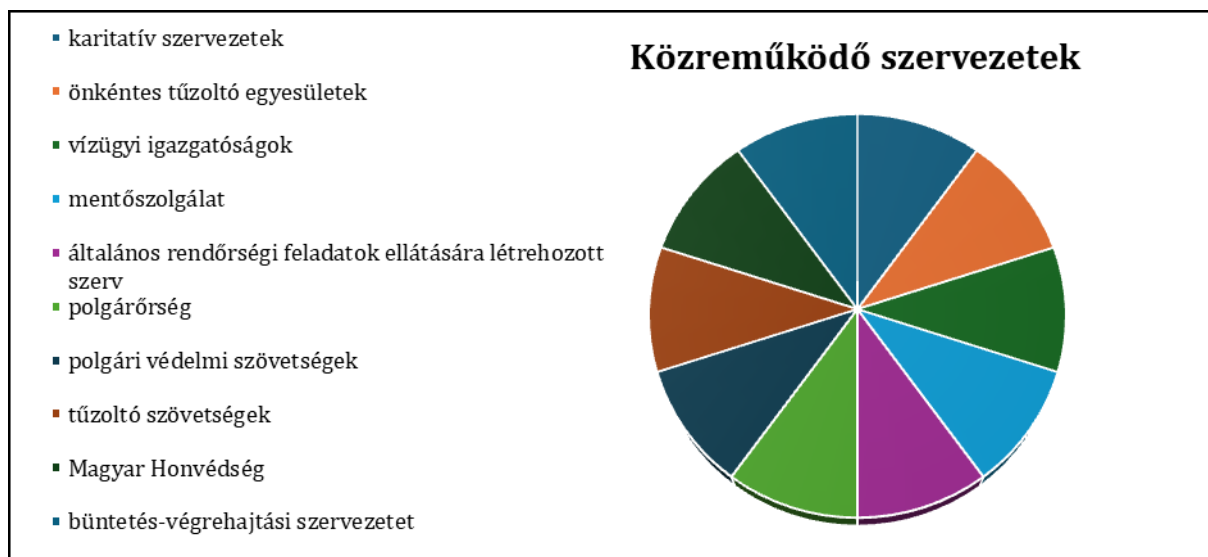
²⁵ 2012. évi II. törvény, 215/A. §

²⁶ 2011. évi CXXVIII. törvény, 3. § 5.

védelmét, az emberi létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmét, a vagyonbiztonság megóvását, valamint a humanitárius feladatok ellátását.²⁷

Ezen feladatok ellátásához szükséges a köteles polgári védelmi szervezetek anyagi fedezetének a megfelelő biztosítása. A jogszabály azt mondja ki: „A polgári védelmi szervezetek technikai eszközökkel és anyagokkal való felszerelése központi ellátás és gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség teljesítése keretében történik.”²⁸ Valamint nevesíti, hogy az Országgyűlés feladata a polgári védelmi szervezetek működéséhez szükséges technikai eszközök biztosítása, a felkészítésükkel, alkalmazásukkal összefüggő kiadások biztosítása, illetve a munkáltatónál esetlegesen felmerülő költségek térítése. Nem lehet előre kiszámolni, hogy mekkora összeget kell elkülöníteni ezen anyagi és technikai ellátások biztosítására, ezért is fontos a korábbi tapasztalatok feldolgozása, a különböző települések - sajátosságainak figyelembevételével - történő összehasonlítása és a következtetések levonása.

A polgári védelmi szervezet felkészítésének finanszírozási tervét adott szempontok szerint kell tervezni, amelyet az igazgatóság gazdasági szervezete készít el. Valamint a polgári védelmi szervezetek felkészítését ütemezetten kell tervezni, hogy a felkészítés megfelelően valósulhasson meg. Ahhoz, hogy a katasztrófavédelmi felkészítések integráltak és hatékonyak legyenek azok előkészítésébe és végrehajtásába a katasztrófavédelmi igazgatóságok a szükséges mértékben bevonhatják a katasztrófák elhárításában közreműködő állami és civil szervezeteket.²⁹

2. diagram

A katasztrófák elhárításában közreműködésre bevonható állami és civil szervezetek

(készítette: Szakálné Gyürü Karina, 2024.)

²⁷ 2021. évi XCIII. törvény, 4.

²⁸ 2011. évi CXXVIII. törvény, 60. § (5)

²⁹ Ambrusz 2022, 34.

Továbbá a települési köteles polgári védelmi szervezetek állománytáblája optimalizálható. Az operatív törzs, az infokommunikációs egység, a lakosságvédelmi egység, a műszakimentő egység, a logisztikai egység és az elsősegély-nyújtó egység tevékenysége szükségesek a pandémiás helyzetek kezelésére, de önmagukban nem elégségesek. A COVID-19 nem zárja ki további pandémiás helyzetek jövőbeni bekövetkezését, ezért szükséges a jogszabály kibővítése, és egy pandémiás feladatok megoldására szolgáló alegység felállítása. A katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter a már kibővített egységekhez igazítva, nagyobb számmal kalkulálva tudná meghatározni a polgári védelmi szervezetek összlétszámát. Az újonnan létrehozott alegységnek pedig részt kell vennie pandémiaspecifikus kiképzésben, gyakorlatozásban, valamint el kell látni őket a feladatok ellátásához szükséges megfelelő eszközökkel.

A korábban említett 2020-as vizsgálatok rávilágítottak arra, hogy az adatkezelési jogosultság mekkora nehézséget okoz a megalakítási terv naprakészen tartásában és a szervezet alkalmazásában. Azért, hogy az állampolgárok ne feledkezzenek meg az adatszolgáltatási kötelezettségükről, az önkormányzatok rendszeres időközönként küldhetnének ki egy általános tájékoztatót a beosztott személyeknek, amikben felhívják figyelmüket a jogaikra, a kötelezettségeikre és az azok be nem tartásával járó következményekre. Ezáltal csökkenthető lenne a beosztottakról tárolt nem naprakész adat, információ mennyisége. Mivel ez a feladat nem igényel egy teljes csak ezzel foglalkozó személyt az önkormányzat részéről, ezért a polgármesteri és közbiztonsági referensi feladatkörök kibővítésével ez a probléma kiküszöbölhetőbb lenne. Mivel azonban az elsődleges adatkezelő a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, ezért az önkormányzatok nem férnek hozzá elegendő adathoz a beosztott személyekről. Ahhoz, hogy ez a mindkét felet kölcsönösen segítő tájékoztatás megvalósulhasson elengedhetetlen az önkormányzatok és a katasztrófavédelmi szervek folyamatos és összehangolt együttműködése.

Ez többféleképpen is megvalósulhat: Az önkormányzat dolgozói által elkészített és naprakészen tartott általános tájékoztatót a katasztrófavédelmi szerv dolgozói rendszeres időközönként ki tudják küldeni a polgári védelmi szervezetbe beosztott mindenkori személyeknek. Ezáltal a polgárok tisztában lesznek jogaikkal, kötelezettségeikkel a jogszabályi előírások szigorú betartása mellett. Vagy az önkormányzatok írásban megkérlik a szükséges adatokat a hivatásos katasztrófavédelmi szervtől. A katasztrófavédelem ezáltal adatszolgáltatási tevékenységgel támogatja az önkormányzatok munkáját, az önkormányzatok dolgozói pedig a jogszabályi előírások betartása mellett tudják tájékoztatni a beosztott személyeket.

Az állampolgárokra elrettentő hatással lehet az önkormányzatok által kiszabható bírság összegének növelése. De ezáltal is csak az állampolgárok bejelentési kötelezettségének elmulasztása válna kiküszöbölhetővé. A települési köteles polgári védelmi szervezetek bevethetőségét tekintve tehát a bejelentési kötelezettségek megtartása mellett, szükséges továbbá a pandémiás helyzetekre való felkészülés, az ehhez kapcsolódó feladatok ellátására létrehozott alegységek megfelelő kiképzése, gyakorlaltatása, a naprakész humán erőforrás mellett a szakszerű technikai és anyagi háttér biztosítása.

Összefoglalás

A katasztrófavédelem jogi szabályozását naprakészen kell tartani, hiszen ez biztosítja a polgári védelmi feladatok végrehajtásához szükséges jogi keretrendszert. A jogszabályok közé tartozik a polgári védelmi szervezetek létesítésére vonatkozó szabályozás a települési kockázatbecslés és hozzá kapcsolódóan a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályozása. Ezen szabályozások folyamatos frissítése, naprakészen tartása teremti meg a feltételeket ahhoz, hogy a polgári védelmi szervezetek elláthassák a törvényben meghatározott, valamint fegyveres összeütközés idején végrehajtandó polgári védelmi feladatokat.

Ahhoz, hogy a jövőben ne váratlan katasztrófaként éljük meg az esetlegesen bekövetkező pandémiás helyzeteket, fontos a lakosság és a beavatkozó szervek, szervezetek megfelelő felkészítése a COVID-19-hez hasonló eseményekre. Elengedhetetlen a gyors és hatékony védelem megszervezése, valamint a lakosság bevonása a védekezésbe. A köteles polgári védelmi szervezetek megalakítási tervét szükség esetén gyorsan készenlétbe kell tudni helyezni, és az alkalmazásukra fel kell készülni. A felmerült problémákat, nehézségeket megvizsgálva megállapíthatjuk, hogy a polgári védelmi szervezetek rendelkezésre álló humán erőforrásaik, a szaktudásuk, a technikai eszközellátottságuk és a műszaki technikai feltételrendszerben kapacitásaik bővíthetőek.

Megfelelő anyagi, technikai, humán erőforrás biztosítása nélkül a köteles polgári védelmi szervezetek kiképzése, gyakorlatoztatása nem tud megvalósulni úgy, ahogyan az szükséges lenne. Összességében kimondhatjuk, hogy biztosított a védekezés logisztikai támogatása, mégis felfedezhetők benne hiányosságok, amelyek visszavezethetők a védekezésben résztvevők logisztikai képességeire, a polgári védelmi szervezetek felkészületlenségére, a védelmi tervek pontatlanságára, a raktári készletek hiányára és az információáramlási nehézségekre.

Ezek alapján a logisztikára vonatkozóan az alábbi fejlesztési javaslatokat tesszük. Felül kell vizsgálni a védelmi tervek meglétét és azok naprakészségét, képzéseket és számonkéréseket kell szervezni az önkormányzatok vonatkozásában a feladataikat illetően, erősíteni kell a polgári védelmi szervezeteket. Folyamatosan biztosítani kell az állami és civil szervek, szervezetek együttműködését. Korszerű védelmi eszközöket kell beszerezni és raktárbázisokat kialakítani.

Problémafeltárással és az ebből levont következtetésekkel igyekszünk javaslatokkal élni, hogy a jogalkotói célnak megfelelően egy XXI. századi kihívásoknak megfelelő védelmi szabályozásunk és védelmi rendszerünk legyen.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról
- 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
2012. évi LXXII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény módosításáról
2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról
- 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- 40/2020. (III.11.) Korm.rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 6/2018. (VI. 12.) BM OKF utasítás a polgári védelmi szervezetek megalakításával, riasztásával, valamint katasztrófaveszély és veszélyhelyzet esetén történő alkalmazásával kapcsolatos feladatokról
- 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
- Ambrusz, József 2022. *Katasztrófák következményeinek felszámolása, valamint a helyreállítás, újjáépítés vezetés-irányítási, műszaki feladatainak lehetséges megoldásai.* In: *Studia Doctorandorum Alumnae I. Válogatás a DOSz Alumni Osztály tagjainak doktori munkáiból.* Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 13–154.
- Bonnyai, Tünde és Rácz, Réka 2012. *Az új katasztrófavédelmi szabályozás – jegyzet és jogszabálygyűjtemény – közbiztonsági referensek felkészítéséhez.* (Szerkesztette: Mógor Judit.) Budapest: BM OKF.
- Dániel, Zoltán 2023. A különleges jogrend helye, szerepe a katasztrófák elleni védekezésben, a kőbányai önkormányzat Covid-19-járvány miatti tevékenysége tükrében. In *Válogatás a 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Had- és Rendészettudományi Szekciójának pályamunkáiból II. - Rendészettudomány, szerkesztette: Hermina Horváth, Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 7–38.*
- Muhoray, Árpád 2021. A katasztrófák kezelésének perspektívái és összkormányzati kapcsolódások a 21. században. In: Kádár Pál (Szerk.): *Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok* (Nemzeti Közszolgálati Egyetem Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely)
- Muhoray, Árpád 2017. A polgári védelem helye a modern katasztrófavédelemben. *Hadmérnök*, 12 (2): 188–200.

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-3-I-NKE-75 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT